

Вандея (1928)
Багрянний Іван Павлович

Лю Мартиновській

То не сонце затріпало крилами
І упало в пісок золотий...
Гей, і правду сказати несила мі,
А збрехати...
А ти...

.....

I

На зорі прокричали когути...
На зорі проскакали ми.
На підмо...
    на підмо...
        на підмогу йти!
Коню мій, коню!
Стреми!..

На зорі десь кричали, никали
І сміяли...
О, гей, мовчіть!
Там десь сонце, проколоте піками,
Умирає на синім мечі.

Ой, не сонце ж то! — серце птицею!
І не крик то — чайне “киги”...
Коню мій, — капотить кривавицею,
Капотить на холодні сніги...

То вона — під'яремна, розп'ята —
То любов,
Моя перша любов...
Гей, мовчіть там, кого не прип'ято!
Друзі, агов!!

Попереду відтяти артерії,
А позаду:
    липка імла.
Мої друзі, і дикі прерії,
Й синій піт з неживого чола...

Є безумні і є заплакані,

Але то не за свій живіт, —
Нам рвучко страшною атакою
Перекинути б навznak світ.

Перекинути світ облудливий,
Розірвати обороть віків...
Ми законні створіння, люди ми!
Хоч не люди у нас батьки.

Ми безумні на грізній виставі;
Без запросин прийшли на ню...
Проти в с і х — тільки серце розхристане,
Проти криці — всього лиш юнь.

Є прохмурі і є заплакані...
Але то не за свій живіт. —
І в атаку!..

В атаку!..

Атакою

Перекинути навznak світ.

Поламати мечі п'ятирицею
(Не для слави, не ради звитяг)
І поставить над цею в 'я з н и ц е ю
Малиновий, кривавий стяг.

В свою кров його фарбить будемо.
З своїх серць сплетемо вінки...
У атаку!!
В атаку!!

Люди ми.
Хоч не люди у нас батьки.

.....
.....

Присягали на тіль Ревашельову, —
Так. Несіть, донесуть до кінця
Під старою брудною шинелею
На любов і на смерть серця.

Поклялись на мозоль порепаний,
Поклялись — так рушайте в путь.
Щоб юність на колір креповий
Без вагання за нях обернуть.

Щоб планета — єдина матінка
І єдиний закон — любов!..
Осб оце в нас мета одна тільки,
Ось для цього юнацька кров.

Через душі, крізь темін Крезову
Нумо, раз! Непокірний мій...

То струмить її кров по лезові,
То сльозина в куточку вій...

.....
.....

На зорі прокричай когучи.
На зорі проскакали ми.
На підмо...
    На підмо...
        На підмогу йти!
Коню, стремі!..

II

У шпиталі, обмотана марлею,
На тобі — не твоя голова...
Десь далеко-далеко армія
І так близько —
        розбита брова.

І здавались чужими тепер ми, —
Ні привіту,
    ні сліз,
        ні думок
Там, де очі ясніли озерами,
Там, де брови були, як шнурок.

Вчора ще,
    до лафету прикована,
Доливаючи кров'ю шолом,
За останній, за бій ризикований
Тріпотіла безбровим чолом.

Тріпотіла... Просила і кликала...
Обіцяла л ю б о в і п р и в і т:
"Будьте с м і л и м и!
    Будьте в е л и к и м и!
У п е р е д!!
    А н а з а д — і повік!.."

.....

Пелюстками опали зів'ялені
Довгі вії до серця не в лад.
Десь горять бриґантини запалені...
Нам повік не дістатись назад.

Не дістатись...
    Хороша! Омріяна! —
П е р е м о г а!! Ти чуєш це, Лю?!
Я люблю тебе, димом овіяну,
І шість ран на тобі люблю.

Караваном грімливим, осяяним

Вирушати нам в край новий...
А над ким та й над ким же то згрями
Воронння припада й шумить?

То була не любов — прелюдія.
Ось тепер ми дійшли до мети!..
Гей, ніколи Твоїм я не буду,
Як не будеш моєю і Ти.

І чужі, і далекі тепера ми...
Ні привіту, ні сліз, ні думок.
Там, де очі ясніли озерами,
Там, де брови були, як шнурок.

.....
Поєдналось з старим сьогоднішнє:
(Ну, а що я собі зроблю?)
Я люблю тебе юну, соняшу
І шість ран на тобі люблю.

Пам'ятаю: просила, кликала, —
Обіцяла любов і привіт...
Ось того я жадання не викинув
Перекинути навзнак світ.

III

Дикий вихор... Корогви і шоломи...
Чорний стяг... А за ним голубий...
Та червоний не зрадим ніколи ми...
Навіть в цей семикутний бій.

Коливається світ у агонії...
Поспішає умерти живий...
Хтось у рани свої ж незагоєні
Ятаган наставляє свій...

Хто сказав: переможено? Хто-бо то?!
Хто початок прийняв за кінець?!
Не одну перемогу чоботом
Роздушило оте... крив'яне.

Хто тут свій і хто ворог і де іти, —
Чи по зорях, а чи по шликах?..
Ех, Вандея,
    Вандея,
        Вандея ти
У рудих, у брудних сіряках!

Закрутилась багнетом годована
(Бачу, й досі вони стремлять)...
Твої діти без ліку мордовані

І згвалтована тричі земля.

Закрутилась в пожежі без пам'яті,
Розгубилась і що... і куди...
А чи справді на молоха з нами йти,
А чи нас на рожно посадить.

Та й недаром віками крутила нас.
Закрутили в останню мить:
Гей, насунула міць неосилена,
У рейтузах на нас стремить.

То не гунни, не скити, не половці, —
То новий "золотий Тамерлан"...
На твоїх на полях, на околицях
Напосіли ворони орла...

Твої діти живими обскубані,
А батьки позбулися очей...
Ех, Вандея,
    Вандея ти рубана
Під чужим і гербом, і мечем.

.....
Дикий вихор. Корогви і шоломи...
Чорний стяг, а за ним голубий...
Та червоний не зрадим ніколи ми,
Навіть в цей семикутний бій.

IV

І пройшли, пронесли не подолані
І встромили на чорнім шпилі.
Не один на коліна оволений,
Не один припадав до землі!

"Ми підем... Ми підем... Тільки де іти?
І кого за любов розстрілять?!"
Е-ех... "Вандея" ти —
Сама сміла і буйна земля.

V

Скільки нас у цьому семикутньому
Полоскалось в крові і в сльозах...
Одиниці дійшли до майбутнього —
Тисячі не вернулись назад.

Бо була в них мета одна тільки
І єдиний кінечний шлях:
Щоб планета всім — рідна матінка,
Щоб любов — на твоїх полях...

Ось за це, за любов порепану
Свою юнь — злотопіняву юнь —
Без вагання на колір креповий,
На кістки
    обернули за ню.

Не було, не було незабутнього...
Хто насподі —
    не буде над...
Одиниці дійшли до майбутнього,
Тисячі не вернулись назад...

Хай і д е!.. Вона знає, де іти.
Хай не ронить сльозу з очей...
Ех, Вандея...
    Вандея...
        Вандея ти
Під чужим
    і гербом,
        і мечем.

1928

Джерело: *Багряний І. П. Золотий бумеранг: Вірші, роман у віршах, сатира та ін. поезії / Упоряд., авт. передм. та приміток О. В. Шугай. — К.: Рада, 1999. — 679 с.*

Постійна адреса: http://ukrlit.org/bahrianyi_ivan_pavlovych/vandeia